Jakten på Edsboken

Av Lisa Lagerkvist

Vi sprang uppför den stora trappan som pryder uppgången i Bååtska palatset. Man kunde lätt ta flera steg i taget. Trappstegen är enbart 11 centimeter höga, då kvinnorna på 1600-talet elegant skulle kunna skrida upp för trappan med sina krinoliner till den dåvarande festsalen.

Och hur vet jag detta? Jo, för även när vi jagas av rasande män ur den svenska frimurarordern kan Max, min bästa vän som bara råkar vara världens största historienörd, alltid finna ett tillfälle att berätta om historiska fakta.

När vi kommit upp för trappan fortsatte vi in i Oscarssalen. Jag fick slita med mig Max då han hela tiden stannade till med förundran i blicken för att beskåda de "pilasterindelade väggarna, de rika stuckaturer och det mest praktfulla, det spegelvälvda taket".

Vi kunde höra röster närma sig. Med andan i halsen stannade vi till. Vi hade nu kommit in i Riddarsalen. Den 23 meter höga salen liknade en kyrka med ett altare längst fram omgiven av två gigantiska sfinxer på var sida. Ni kan ju tänka er att Max var frälst.

- Visste ni att allt är utfört i stuck, papier-maché och trä? Med en enastående kulissverkan, fortsatte han.
- Tyst! Hörde ni? sa Hanna. Hon fortsatte;
- De kommer!

Vi letade febrilt efter någonstans att ta vägen, det verkade inte finnas ett endaste ställe att gömma sig på. Jag höll precis på att ge upp hoppet när Hanna viskade;
- Här, in här. Hon hade hittat ett skrymsle där vi tre precis kunde klämma oss in.

Vi kunde höra männen när de kom in i Riddarsalen, de diskuterade något med irriterade röster medan de gick runt i salen. En av männen närmade sig. Jag kunde se hans fötter när han stannade precis framför vårt gömställe. Jag höll andan precis när…

- Riiiiiiing, riiiiiing.
Klockan slog 07.10 när alarmet på mobilen ringde och jag släpade mig upp ur sängen. Jag slängde i mig en macka och började gå mot skolan. När jag närmade mig skolan hörde jag;

- Linus! Tja Linus! Hur är läget? frågade Max.
- Bara bra! Själv?
- Det är bra men jag har tänkt på en sak, fortsatte Max. Läget vore ännu bättre om folk kunde börja uppskatta den fina arkitekturen omkring oss.

Max är lite lillgammal med ett väldigt intresse för historia och då menar jag väldigt, han kan typ allt. Han ska alltid droppa någon slags fakta.

- Titta bara på det här husets rusticerade fasad. Det är fantastiskt! För att inte tala om frontonerna över byggnadens fönster.
- Vem är du Max? Ibland undrar jag verkligen.
- Vadå? Gillar du inte mina små faktainslag?
- Inte på mornarna. Kom igen nu! Annars kommer vi försent.

Precis utanför ingången till skolan tvärnitade plötsligt Max. Han kollade på mig innan han retsamt sa

- Titta! Här har vi ett perfekt exempel på en storartad byggnad. Se meanderslingan som pryder dess ingång.

Han puttade till mig lätt i sidan innan han gick in i skolan. Han vände sig om precis innanför dörren.

- Förresten, det är en guidad tur på Spökslottet ikväll och vi ska dit.
- Spökslottet?
- Ja, du vet! Hans Petter Schefflers gamla malmgård på Drottninggatan, som det spökar i. Där det har bott massa läskiga typer som Knigge och Guy Dickens med familj. Usch, jag ryser av bara blotta tanken av dem. Vi har pratat om det på historielektionerna, du vet? Eller var du för upptagen med att tänka på annat?
Han tittade menande på mig.

- Jag vet vad Spökslottet är. Jag undrar bara varför vi ska dit. Dessutom trodde jag att visningarna var privata.
- Det är det, så tur för oss att vi inte ska gå på den då, sa Max med ett stort leende innan han fortsatte in.

Jag slutar aldrig förvånas av den där killen alltså. Jag gick och log för mig själv när jag mötte hennes blick. Hon log mot mig innan hon gick förbi. Tjejen jag pratar om heter Hanna, hon går i min parallellklass och jag har haft en crush på henne sedan vi började gymnasiet, så i tre år nu alltså.

Efter skolan mötte jag upp Max, han berättade om sina storartade planer för kvällen vilka nu även inkluderade mig.

- Så du säger alltså att vi ska smita in i Spökslottet?
- Ja, typ. Vi får bara låtsas att vi är där för turen.
- Nej, det kommer inte att hända.
- Men va?! Kom igen! Jag måste in där.
- Varför? Vad är det som är så himla speciellt med ett hus som det spökar i?
- Det är inte själva huset som är intressant utan vad som finns i det. För länge sedan fanns det en grupp under ledning av "Professorn" som vigde sina liv åt att hitta Edsboken och bevisa dess existens. De ansågs tokiga av allmänheten och efter Professorns oväntade död försvann gruppen men jag tror att de var något på spåret, och första steget till att veta vad kan finnas i Spökslottet, gruppens tillhåll.
- Edsboken?
- Just precis, Edsboken svarade Max belåtet.

Det jag inte visste då var att den så kallade Edsboken skulle få en större betydelse för mig än jag någonsin kunnat ana.

Post: Spökslottet

Jag mötte Max vid Spökslottet strax efter klockan 18.00. Det var en ljummen vårkväll och vi var än så länge bara två ungdomar som skulle smita in i Spökslottet, men det kom snart att ändras.

Vi lyckades smita in bakom en äldre man. Vi gick in i huset och jag fylldes genast av en olustig känsla. Det gick en rysning längs ryggraden. Vi fortsatte vidare in i vad som

förut fungerat som salong. Max gick runt i rummet fylld av beundran och kommenterade interiören, han mumlade något om rokokomöbler och vackra stuckaturer.

Han vände sig om mot mig och jag skulle precis fråga vad nästa steg var när jag hörde en grov mansröst bakom mig;
- Vilka är ni? Vad gör ni här?

Vi stod där tysta i vad som kändes som en evighet innan Max började förklara sig;
- Jo, du förstår. Det är så att vi är faktiskt här med… Max tystnade medan han desperat sökte efter någon att peka ut.

- De är med mig. Jag bjöd med dem.

Mannen såg frågande ut. En tjej dök upp i dörröppningen och fortsatte prata med mannen.
- Det är så att han är extremt intresserad av historia och Spökslottet så jag var tvungen att ta med dem när de fick höra om turen. Dessutom tänkte jag att det kanske kunde visa på mitt intresse för ditt arbete, är det inte det du vill, pappa?

Mannen tittade skeptiskt på oss och sedan bort mot de andra som börjat samla ihop sig ute i hallen. Han velade en stund innan han svarade buttert;
- Låt gå, men bara för den här gången. Du och jag får ta ett ordentligt snack om det här hemma sen.

Han tittade strängt på henne innan han gick iväg och anslöt sig till de andra. Gruppen började långsamt röra sig uppför trappan och deras samtal mynnade ut i mummel. Jag måste ha sett helt förbryllad ut för hon frågade;
- Har du sett ett spöke eller?

Jag kunde till slut pressa fram orden;
- Hanna?
- Ja?! Hon tittade på mig frågande. Jag var helt mållös men Max avbröt snabbt tystnaden.
- Tack Hanna. Det du gjorde var väldigt...

Hon avbröt honom innan han hann fortsätta.
- Vad gör ni här?
- Jo du förstår, jag var tvungen att komma hit när jag hörde om visningen och Linus, han följde bara med för att jag tvingade honom.
- Fattar ni hur illa ni kunde råkat ut?
- Nja, jag hade väl inte riktigt tänkt så långt, fortsatte Max.
- Fattar ni vilken knipa ni har satt mig i?!
- Vi ber om ursäkt. Vi ska sluta uppehålla dig och låta dig gå till de andra. Vi hittar ut själva.
- Vadå? Ska ni inte gå turen nu?
- Nej! Eh jag menar det behövs inte. Vi ska gå nu. Eller hur Linus?
- Varför denna plötsliga brådska? Hon tittade på oss skeptiskt innan hon fortsatte;
- Ni döljer något.
- Va?! Vi döljer inget.

Max är bra på många saker men att ljuga är inte en av dem.
- Det måste finnas någon mer anledning till att ni smiter in här än att bara för att få se spökslottet.
- Jo, det är såhär att det finns tydligen en bok som kallas Edsboken och den...

Innan jag hann fortsätta gav Max mig en blick och jag visste att han ville att jag skulle sluta prata.
- Vadå? Seriöst? Jag har precis räddat er och så tänker ni inte berätta vad ni gör här?
- Ja Max, vi kan väl berätta? Vad spelar det för roll?
- Bara för att du råkar vara...

Jag hann stoppa Max innan han hann fortsätta.
- Ursäktar du oss en sekund, Hanna? Jag och Max ska bara snacka lite snabbt.

Vi gick bort en bit innan jag slängde ut frågan.
- Vad håller du på med Max? Tänkte du precis säga… Jag kollade bak mot henne och sänkte rösten innan jag fortsatte. *- Ja du vet vad jag menar.*
- Jag kan fråga dig detsamma, Linus.
- Vi kommer inte vidare utan hennes hjälp, Max. Hon kan röra sig fritt här och har säkert information eftersom hennes pappa jobbar här. Information som vi bara får genom henne. Tänk, det kanske är hon som är skillnaden på om du lyckas hitta den där Edsboken eller inte.

Efter en stunds diskussion och stor tvekan gav Max med sig och började berätta.
Hennes reaktion var oväntad, hon var väl medveten om Edsboken, då hennes farfar var en av de få medlemmarna i gruppen som länge sökt efter boken.

- Min farfar ansågs vara galen på grund av det här. Han ägnade sitt liv åt att leta efter en bok som troligen inte ens finns. Boken blev hans död och vare sig han hittade den eller inte får vi aldrig veta.
- Vänta lite här, var din farfar "Professorn"?
- Det stämmer.
- Du måste hjälpa oss! utbrast Max. Han var helt i extas.
- Det är precis som du sa Linus, fortsatte Max. *- Det är hon som är hela skillnaden på om vi hittar boken eller inte.*

Hon tittade mot mig och log. Jag log tillbaka och kände hur det hettade till i mina kinder. Max avbröt, som vanligt;
- Snälla! Följ med oss! Hon tvekade en stund innan hon svarade;
- Okej då.

Helt plötsligt var nu även Hanna involverad i Max planer. Hanna började berätta vad hon fått veta av sin farfar. Hon berättade om den underjordiska gången som enligt sägnerna skulle ha gått från Klara kloster till Riddarholmskyrkan. Klara kloster jämnades med marken av Gustav Vasa sommaren 1527 på grund av militärstrategiska anledningar och kanske till viss del på grund av händelsen med den svekfulla abbedissan.

All verksamhet flyttades över till Gråbrödrakyrkan, numera Riddarholmskyrkan, och kvar blev endast en ödslig begravningsplats som länge hade rykte om sig att vara ett tillhåll för onda makter. Möjligtvis utförde där medlemmar ur den omdiskuterade svenska frimurarordern nattliga seanser under 1900-talet. Vi bestämde oss för att gå dit och ge det ett försök.

Vi gick Drottninggatan söderut, ner mot Klara kyrkogård. Det var en bit att gå så vi hann prata en del. Till en början var det mest allmänt småprat men efter en stund blev konversationen allt mer personlig. När vi svängde runt Åhléns, upp på Klarabergsgatan såg vi kyrkspiran torna upp sig.

Med sitt 116 meter höga torn är Klara kyrka Sveriges näst högsta kyrka, efter Uppsala domkyrka. Vi gick in på kyrkogården och fick en glimt av en svunnen tid. Kyrkogården är helt kringbyggd av modern bebyggelse men har i stort sett samma utsträckning som på 1600-talet då den istället omgavs av enstaka timmerhus och gårdar. Efter en stund lönlöst letande bestämde vi oss för att ta oss till Riddarholmskyrkan.

Riddarholmskyrkan verkade som kunglig begravningskyrka mellan 1634 och 1807. Två högt uppsatta frimurare råkar vara hertig Karl och Gustav Adolf Reuterholm med kopplingar till hovet. Reuterholm erhöll posten som *heraldicus magnus* och ledde i denna egenskap sammanslutningens ritualer som ofta genomfördes nattetid på månbelysta begravningsplatser.

Reuterholm var minister i Gustav IV Adolfs förmyndarregering under ledning av hertig Karl. Hertig Karl stod under starkt inflytande av Reuterholm så därför kallas den här perioden ofta för reuterholmska regimen. Reuterholm råkade snart ut för ett riktigt fiasko och hans koppling till frimurarordern och dess dåliga rykte gjorde inte saken bättre. Eftersom han höll i orderns ritualer utpekades han för att med hjälp av Edsboken utfört ritualer som ska ha hjälpt honom till makten. På grund av orderns kopplingar till hovet fick de lov fortsätta sin verksamhet i utbyte mot att Edsboken skulle förgöras. Reuterholm fick avgå under förnedrande former och frimurarordern påstår att boken försvann med honom men några konkreta bevis framlades aldrig.

Post: Riddarholmskyrkan

Klockan var strax efter halv åtta när vi möttes av den ståtliga kyrkan. Riddarholmskyrkan invigdes år 1300 och är Stockholms äldsta bevarade byggnad. Max stannade till. Hanna tittade frågande på honom;

- *Vad är det?*
- *Vi måste faktiskt ta en sekund och bara uppskatta den här byggnaden, sa Max. Det här är nämligen Stockholms enda bevarade medeltida klosterkyrka. Riddarholmskyrkan är en treskeppig hallkyrka med tegelgotik, uppförd av rött tegel med smalare, långsträckt polygonalt avslutat kor,* sa han andäktigt.

Vi gick in i kyrkans mittskepp. Interiören domineras av gravminnen och medeltida kalkmålningar. Vi gick runt bland gravkoren.
- *Tänk hörrni. Här vilar samtliga svenska regenter från Gustav II Adolf till Gustav V med endast ett undantag; Drottning Kristina. Är det inte häftigt?* frågade Max.

Jo, det kunde jag allt hålla med om. Vi letade runt en stund bland gravkoren. Det var helt tyst och stilla och man kunde nästan höra hur hela kyrkan andades. Det var lite kusligt.

Ingenting. Inte ett endaste litet spår av varken Reuterholm eller Edsboken. Jag tänkte ge upp när Hanna ropade;
- *Linus! Max! Jag har hittat något!*

Hon stod vid högaltaret, det ståtligaste gravmonumentet i kyrkan. Gravplatsen tillhör Magnus Ladulås och Karl Knutsson eller det trodde man iallafall fram till 2011 då det gjordes en analys av skeletten och man upptäckte att så var inte fallet.

Över gravarna sitter gravtumbor utformade som liggande bildstoder av de båda kungarna. Max berättade att kungafigurerna förut varit rikt bemålade i klara färger men idag återstår bara resterna av forna glans.

Jag läste inskriptionen på locket: "Här vilar den allernådigste fursten och herren, herr Magnus, svears och götars konung, son till Birger Jarl, styresman över förutnämnda riken, systers barnbarn till samma rikens konung Erik, med namnet den tolfte. Han dog 1290 i sitt trettonde regeringsår. Må hans själ leva i evig ära."

Tänk, så är det inte alls Magnus som vilar här, det man inte vet dör man inte av. Max lade han försiktigt händerna på altarskivan och drog långsamt fingrarna över de inristade invigningskorsen från Medeltiden. Hans händer stannade upp.

- *Är det här vad jag tror att det är?* Hanna nickade instämmande. Jag förstod ingenting.
- *Jo, du förstår Linus,* förklarade Max. Vi står mitt framför en relikgömma.

Max tittade på oss med känslan av att nu gäller det. Vi fylldes av förväntan. Det pirrade nästan i min mage och jag kan knappt föreställa mig hur det måste kännas för Max. Han tog ett djupt andetag och andades långsamt ut när han började lyfta på locket. Det gick inte upp. Jag och Hanna tog tag i var sin kant och började tillsammans med Max försöka att lyfta upp locket. Det verkade vara kört, vi skulle inte få upp den.

Vad trodde vi? Att en relikkista skulle stå med sina gömmor öppen? Plötsligt gav kistan ifrån sig ett gnisslande ljud och öppnades motvilligt. Vi tittade ner i kistan med en enorm förväntan. Tomt. Kistan var helt tom. Det var som om luften gick ur mig.

Plötsligt fylldes den tryckta tystnaden av steg som närmade sig i altargången. Jag tittade bak och mötte en argsint blick tillhörande en liten knubbiga man. Han spände blicken i mig medan han haltande skyndade sig fram mot altaret. Han var rasande;
-Bort därifrån! Det där är förbjudet område!!

Vi sprang lätt ifrån honom och när vi sprang ut från kyrkan kunde vi höra hans rop efter oss;
- Era små ligister! Ni ska inte ha en tanke på att någonsin komma hit igen! Hör ni det?!

Vi fortsatte springa en bit innan vi stannade upp för att vänta in Max som halkat efter. Hanna tittade på mig och vi brast ut i skratt. Hela situationen var så absurd. Hanna slutade tvärt skratta.

- Tänk om boken aldrig lämnade Bååtska palatset började hon. Frimurarordern kanske bara använda Reuterholm för att få det att verka som om Edsboken förgjordes och på så sätt kunna förbättra sin dåliga publicitet. Men egentligen kanske han inte ens hade boken. Tänk, det kanske inte är en slump att det inte finns några bevis för att Reuterholm ska ha gömt boken vid något av hans tillhåll som det påstås. Jag tror att boken aldrig lämnade frimurarordern och Bååtska palatset.

Vi skyndade oss mot tunnelbanan och åkte till Kungsträdgården. Vi gick över Blasieholmstorg mot Bååtska palatset och jag kunde se orderns hissade flagga sväva i vinden. Vi stod nu utanför entrén till Bååtska palatset.

För att citera Max var Bååtska palatset ett magnifikt trevånings palats inspirerat av Palazzo Bernini i Rom med två framspringande flyglar som omger entrégården. Det är ett perfekt exempel på den franska stadshustyp som blev stilbildare för palatsen i Stockholm.

- *Okej. Hur tar vi oss in?* undrade jag.
- *Genom dörren kanske*, sa Hanna retsamt.
- *Haha!* fortsatte Max. - *Som om de skulle lämna det öppet så att man bara kan knata in här? Skulle inte tro det.*

Han gick fram till dörren och lutade sig nonchalant mot den. Plötsligt for dörren upp och Max föll pladask mot marken. Jag kommer aldrig att glömma Max min när han satte sig upp. Jag tittade på Hanna och vi skrattade. Jag har nog aldrig skrattat så mycket i hela mitt liv.

- *Kom igen, hörrni. Så kul är det inte,* sa Max lite bekymrat.
Vi gick in och välkomnades av den eleganta kolonnförsedda entréhallen. Den kryssvälvda bottenvåningen andades barock. Hanna härmade skämtsamt Max;
- *Som om de skulle lämna det öppet så att man bara kan knata in här?*
Jag fortsatte; - *Skulle inte tro det va?*

Våra blickar möttes. Allt tystnade runt om mig och jag såg bara henne när ljudet av en djup mansröst plötsligt tog mig ur min hypnos. Den kom från en av två män som precis kommit ut från ett rum längre bort. De tittade frågande på varandra innan de satte av mot oss.

Vi sprang mot den stora trappan. Vi fortsatte in i Riddarsalen och letade febrilt efter någonstans att ta vägen. Jag höll precis på att ge upp hoppet när Hanna viskade;
- *Här, in här.*

Hon hade hittat ett skrymsle där vi tre precis kunde klämma oss in. Vi kunde höra männen när de kom in i Riddarsalen, de diskuterade något med irriterade röster medan de gick runt i salen. En av männen närmade sig. Jag kunde se hans fötter när han stod precis framför vårt gömställe. Han tystnade till och lutade sig långsam mot altaret. Jag höll andan precis när den andra mannen plötsligt ropade på honom. Han vände sig om och gick mot honom. Deras röster blev allt tystare och de lät som om de försvann ur salen.

- *Jag tror de har gått sin väg,* sa Hanna tyst.

Vi kröp fram ur skrymslet och smög ner för altargången genom Riddarsalen. Kusten var klar och vi tog oss till orderns arkiv och biblioteket. Rummet var fyllt med böcker och dokument från golv till tak. Det var som att leta efter en nål i en höstack. Vi började gå igenom bokhyllorna men efter vad som kändes som en evighet av letande satte sig Max uppgivet ner i en maffig fåtölj. Han stirrade tomt ut i rummet. Vi blev varse om det faktum att vi troligtvis inte skulle få reda på om Edsboken existerar eller inte.

Max reste sig ur fåtöljen och började med tunga steg gå mot den mest ståtliga bokhylla han någonsin skådat. Den stod för sig själv, lite undangömd och var endast synbar från fåtöljen han nyss rest sig ur. Det var betydligt äldre böcker på hyllan. Max drog förstrött med fingrarna längs bokryggarna medan han uppgivet sa;

- *Jag vill bara tacka er för att ni har följt med mig på det här.*
Hans fingrar stannade till vid en relativt oansenlig bok. Det var med blandade känslor jag stod tillsammans med Max och Hanna. Jag var både fylld med lycka för detta fantastiska äventyr vi varit med om men också fylld av sorg för att just detta fantastiska äventyr nu höll på att lida mot sitt slut.

Max tog fram boken och vi tittade frågande på varandra.